

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

בעניין: עיזבון המנוח ג. מ. ז"ל

התובעת: ח. ט.

על-ידי באת כוחה – עורכת דין לי קוסטיקה-נזרי

נגד

הנתבעים:

1. ד. מ.

2. צ. ל.

3. ש. מ.

4. י. מ.

5. י. מ.

על-ידי באות כוחן – עו"ד רויטל בן אור-חזיזה; עו"ד אפרת לנט-ינאי

1

פסק דין

2

3

ההליך

4

1. עניין לי בתובענה אשר במסגרתה עתרה אמה של קטינה אשר הלכה לבית עולמה, בבקשה

להתיר לה לגבות דמי מזונות אשר נפסקו ביום 02.03.1993 ואשר רובם ככולם לא נפרעו.

7

2. החייב במזונות, האב, הלך לבית עולמו ביום 06.03.2012 ואילו הקטינה, זכרה לברכה, הלכה

לבית עולמה בשנת 2005 – לאמור, כי עסקינן בתקופת מזונות בת כ- 12 שנה.

10

3. תיק הוצאה לפועל נפתח על-ידי האם ביום 04.04.1993, אשר התגרשה מן המנוח עוד ביום

02.03.1992.

13

4. לשיטת האם לא נעשה בתיק דבר (למעט טענתה בדבר בקשת פקודת מאסר) עד ליום

06.05.2018, עת ביקשה התובעת, שש שנים לאחר פטירת המנוח, תדפיס חובות.

16

5. תיק ההוצאה לפועל נסגר מחוסר מעש כבר ביום 01.04.2010.

18

6. בשנת 2012 הוגשה בקשה לצו ירושה אחר אב הקטינה המנוח וכן בקשה להסתלקות של

יורשים בשל חדלות פירעון של העיזבון. כנטען, זו הוגשה בשנת 2016 אף לרשם ההוצאה

21

לפועל.

22

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

7. התובענה בכאן היא כנגד יורשי אבי הקטינה המנוח ואין עורר כי בעיזבון אין נכס כלשהו.

8. ביום 27.03.2019 באו הנתבעים בפניי, תוך שהתובעת לא התייצבה, וכך נפסק:

"ב"כ הנתבעים:

התובעת לא התייצבה. נבקש לדחות את הבקשה ולחייב בהוצאות.

פסק דין

לפניי תובענה שעניינה, למעשה, סעיף 11(ב) לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) ובמילים אחרות – התובעת חפצה כי יותר לה לגבות בלשכת ההוצאה לפועל חיובים בפסק דין אשר ניתן ביום 02.03.1993, לאמור לפני כעשרים ושש שנה.

לא התובעת אף לא באת כוחה התייצבו ודי בכך כדי ליתן פסק דין לטובת הנתבעים, שהרי תובע צריך לעקוב בעצמו אחר תביעותיו והמועדים שנקבעו לדיון בתביעה. אלא שמשעה שאין בדעתי למחוק את התובענה אלא לדחותה, לא אסתפק רק בשאלת אי ההתייצבות ובדעתי להרחיב.

שנים רבות, למעשה עד שנות ה-90, סברנו שסעיף 11(ב) האוסר על גביית מזונות לאחר שנתיים ממתן הפסק, הוא כמעט "אות מתה" לגבי יהודים.

בשנות ה-90, למיטב זכרוני ההחלטה העקרונית האחרונה היא מפי כבוד השופט שוחט, הוחזר סעיף 11(ב) על דרך שינוי ההלכה ל"מרכז הזירה" ולא אחת ולא שתיים מאז הזדמן לבתי המשפט, גם לי, לקבוע במפורש שלמרות סברותיהם השונות של ראשי ההוצאה לפועל בהסתמך על פסק דין של בית המשפט העליון משנת 1996, כי מותר להם לעקוף את פסקי הדין של בתי המשפט המחוזי שניתנו לימים מאוחר יותר ושל בתי המשפט לענייני משפחה – טועים הם.

במילים אחרות, אין לראש ההוצאה לפועל אישור לגבות דמי מזונות עבור תקופה שהיא שנתיים ימים לאחר מתן הפסק.

אל תספר לי התובעת כי פתחה תיק הוצאה לפועל וזנחה אותו, שכן המצב דה פאקטו שמאז 1993 לא נעשתה כל פעולה של ממש לגביית החוב.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

1 המשך מכאן ותאמר כי לשכת ההוצאה לפועל אינה אלא גביה של פסק דין. אם
2 מתיישן פסק הדין ופסק הדין התיישן לאחר 25 שנה, אזי מתיישנת אף היכולת
3 לגבות מכוחו.

4
5 אומר, שגם לחייב ולא רק לנושה יש זכויות. חייב, לאמור גם יורשיו.

6
7 הזכות היא כי פעולת הנשיה תיעשה בתום לב, בזמן קריב ובלתי סביר לחלוטין
8 שימשוך נושה 26 שנה את הליך הגביה ולו על-מנת ליהנות מן ההצמדה והריבית
9 הגבוהות במיוחד כשאין הוא נוקט כל פעולה אקטיבית של ממש לגביית החוב.

10
11 הכלל על-פי סעיף 11(ב) לחוק הוא שאין גובים והחריג הוא שניתן היתר ואומר כי
12 היתר ניתן כאשר נוצרה מניעות, למשל פלוני היה קטין (אלא שבמקרה שלנו,
13 לצערנו, הלכה הקטינה לבית עולמה) ופלוני הוא הגובה היחיד, אך לא כאשר אי
14 הגביה הוא תוצאה של מחילה, חוסר מעש, כוונה לצבור נכסים וכו'.

15
16 הטעם בדבר כפי שהסביר בשעתו גם כבוד השופט עמית אשר עסק בסוגיה, הוא
17 שהנושה יוצר הכבדה על היכולת של החייב לעמוד בנטל הראיה אם פרע אם לאו,
18 אם בוצעה מחילה אם לאו. השיהוי שבכאן הוא מחוסר תום לב לחלוטין ובראי
19 התקנות החדשות, גם התנהלותה בחוסר תום לב דיוני של התובעת לא יהא זה מן
20 הראוי ליתן רשות לגבות את אשר לא טרחה התובעת לגבות עשרות בשנים.

21
22 כותבת התובעת כי לקטינה הוצאות רפואיות על-פי אישור משנת 1993. כאמור,
23 הקטינה כבר הלכה לבית עולמה.

24
25 תיק ההוצאה לפועל נפתח באפריל 1993. אלא שמאז לא נעשה בו דבר ולפלא ולחידה
26 היא בעיניי מדוע התיק עדיין פתוח, אם הוא פתוח. כעת אני שומע כי התיק סגור.

27
28 התובעת מנסה, אפוא, להישען על הסכם מחודש מאי 1993. אלא שאם התביעה
29 היא מכוח ההסכם, התיישנה התביעה כבר במאי 2000, רק לפני כ- 19 שנה ועדיין
30 לא אמרתי דבר על כך שהנתבעים טוענים כי מדובר בהסכם מזויף, אשר התיימר
31 כביכול להעניק לתובעת נכס שכלל לא היה של המנוח.

32
33 המנוח הלך לבית עולמו בשנת 2012. איפה ולו בראי השיהוי היתה התובעת משך
34 שבע השנים האחרונות? חידה היא.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1
2 **העובדה שהתובעת טוענת כי דיברה, שוחחה, סורבה אין פירושה מעש לגביית**
3 **החוב.**
4
5 **בהינתן כל האמור לעיל ולגופא מסרב אני ליתן את הרשות המתבקשת בכתב**
6 **התביעה ומשכך, התובענה נדחית".**
7
8 9. פסק הדין לא ערב לחיכה של התובעת ובסוף יום הורה כבוד בית המשפט המחוזי על שמיעת
9 הוכחות בתיק שלפניי, כך נעשה בשלוש מועדים אשר סופם ביום 15.07.2021.
10
11 10. צריך להבין, כי אם אכן לא ירשו היורשים דבר ואין הם חבים בחובות העיזבון יותר מכפי
12 שירשו, יכול והדיון שבפניי אינו אלא אקדמי גרידא. ואולם, בין אקדמי, בין אם לאו, חזקה
13 עלי מצוות בית המשפט המחוזי, וכך עשיתי.
14
15 **טענות התובעת, בתמצית**
16 11. המנוח לא שילם את רוב רובם של דמי המזונות מאז שנת 1993 והדבר הוכח.
17
18 12. לאחר פתיחת תיק ההוצאה לפועל (בשנת 1993) הציע המנוח לעבור לדירת "עמידר" ולמכור
19 כך נכס אשר ירש מחציתו מאביו (להלן: "הנכס").
20
21 13. כנובע מכך ביום 03.05.1993 חתמו הצדדים על הסכם.
22
23 14. הנכס הועבר במלואו למי מהיורשים ולא הורש למנוח, אך המנוח אשר חתם על העברה, לא
24 ידע זאת.
25
26 15. לשכת ההוצאה לפועל לא הודיעה לתובעת כי התיק נסגר בשנת 2010.
27
28 16. יורשי המנוח חפצו לחמוק מחוב המזונות ולכן טענו בשנת 2016 כי בעיזבון אין אלא חובות.
29
30 17. היורשים ידעו כי יש ליטול מהמנוח את חלקו בדירה, כי אחרת יממשנה ויפרע חובות על שמו.
31
32 18. התובעת לא ישבה ב"חיבוק ידיים" ואין התביעה לוקה בהתיישנות או בשיהוי, התובעת גם
33 לא מחלה על דמי המזונות.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1
2 **טענות הנתבעים, בתמצית**
- 3 19. הליך העברת הזכויות בנכס הושלם עוד ביום 26.05.1992, טרם גירושי הצדדים, אך
4 התובעת לא טרחה כלל בשנת 1993 לבדוק את רישום הזכויות.
5
6 20. כאשר פעלה התובעת לסייע לנתבע בקבלת זכאות מ"עמידר", המותנית באי בעלות בנכס או
7 בחלקו, ידעה היא כי למנוח אין זכויות בנכס מקרקעין כלשהו.
8
9 21. מדובר בהתיישנות ו/או שיהוי לא סבירים.
10
11 22. ספק גמור אם ההסכם הוא אמיתי.
12
13 23. יכול גם יכול ולא ננקטו הליכים כל השנים, כי המנוח שילם המגיע ממנו במזומן.
14
15 **דיון והכרעה**
- 16 **תובענה כנגד יורשים**
- 17 24. אומר, כי הטענה ולפיה "הבריוח" היורשים את זכויות המנוח בנכס בשנת 1992, בטרם
18 חתימת ההסכם הנטען בין המנוח לבין התובעת, אין בה לאיין את הטענות שאינן במחלוקת
19 ממשית ולפיהן העיזבון הוא חסר ערך.
20
21 25. קובע חוק הירושה כדלקמן:
22 **"120. (א) חולק העזבון, אם על פי הסכם בין היורשים ואם על פי צו בית המשפט,**
23 **ולאחר מכן נודעו עובדות המראות ששומת נכס מנכסי העזבון היתה מוטעית ביותר**
24 **מששית, או שתוקן או בוטל צו הירושה או צו הקיום שעל יסודם נעשתה החלוקה,**
25 **חייבים אלה שקיבלו יותר מחלקם להחזיר את היתרה לאלה שקיבלו פחות מחלקם,**
26 **ובלבד שמי שקיבל מנכסי העזבון בתום לב אינו חייב להחזיר אלא מה שנשאר בידו.**
27
28 26. אם חפצה התובעת לטעון כי היתה העברת מרמה (וקשה להבין כיצד העברת נכס, טרם
29 חתימת הסכם, היא מרמה מצד המקבל), צריכה היא לתובענה מתאימה. אין התובעת יכולה
30 "להבליע" טיעון כגון דא בתביעה למתן היתר לגביית מזונות בלשכת ההוצאה לפועל – כזאת
31 לא עשתה.
32
33 27. אם הוליד המנוח את התובעת שולל בעת חתימת ההסכם הנטען בשנת 1993 בין אם לאו –
34 אין לדבר רלוונטיות – שכן, התובעת אינה יכולה לטעון כפי שהיא עושה (ואין כל ראייה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

1 לטיעון) כי לעת העברת הנכס לא היה המנוח מבין את שהוא עושה, אך לצורך גירושין והסכם
2 לאחר העברת הנכס הבין את שהוא עושה.

3
4 28. ודוק. אפילו הוליד המנוח שולל את התובעת, לא יורשיו הם שעשו זאת ואם רוצה התובעת
5 לטעון כך, תואיל ותתבע בהתאם.

הדין לעניין סעיף 11(ב) לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות)

6
7
8 29. מסעיף 7 לפסק דינה בתמ"ש (ת"א) 11529-07-16 כתבה חברתי, כבוד השופטת קרן גיל, כך:

"דיון והכרעה:

9
10
11 7. סעיף 11(ב) לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות) תשי"ט-1959 (להלן:
12 "החוק") מורה: "מזונות שלא התחילו לפעול לגבייתם תוך שנתיים לאחר התקופה
13 שבעדה הם נפסקו, אין לגבותם אלא ברשות בית המשפט".

14
15 לעניין המחלוקת האם הוראות סעיף 11(ב) לחוק חלות אף על בני זוג שיש להם דין
16 אישי, כבעניינו, נפסק:

17 "אנו מצטרפים לדעתו של עמיתנו השופט ש' שוחט כפי שביטא אותה ברמ"ש
18 (ת"א) 34024-01-13 (17.4.13) כי מאז חוקק חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, ומשאין
19 הלכה חד משמעית מבית מדרשו של בית המשפט העליון, אין מקום להגיע
20 לתוצאות משפטיות שונות כתלות בדתם של בני הזוג". (עמ"ש 9560-07-13, א' א'
21 (קטיין) ואח' נ' א' א', פורסם במאגרים המשפטיים, 27.3.14).

22
23 לפיכך, ואף שעל הצדדים חל הדין האישי, נדרשת התובעת לאישור בית המשפט
24 לגביית חיובי מזונות שלא החלה לפעול לגבייתם תוך שנתיים לאחר התקופה
25 שבעדה נפסקו.

26
27 8. עתה יש לבחון האם יש ליתן היתר כאמור לגביית חיובי מזונות שקדמו
28 ליום 23.1.12.

29 בחוק ההתיישנות, תשי"ח-1958 נקבעה תקופת התיישנות בת 25 שנים לביצוע
30 פסק דין. לעומת זאת בכל הנוגע לחיובי מזונות שלא החלו לפעול לגבייתם תוך
31 שנתיים לאחר התקופה שבעדה נפסקו, נדרש הזוכה בדין – על פי סעיף 11(ב) לחוק
32 - לקבל אישור בית המשפט לגבייתם. הטעם לכך הינו מהותם של חיובי המזונות.
33 מחד – הצדדים לפסק הדין בעניין חיובי מזונות אינם זרים זה לזה, אלא בני משפחה
34 לשעבר, שיחסי אמון (אף אם חלקי ומוגבל) ביניהם ומטבע הדברים לא נשמר תיעוד

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

1 ביחס לסכומים ששולמו עבור חיובי המזונות או עבור חיובים אחרים, בין על פי
2 פסק הדין ובין בנוסף להם או על פי סיכום בין הצדדים שהתגבש בין הצדדים לאחר
3 פסיקת המזונות. מאידך - הוסדרו הליכי גבייה ייחודים לגבייתם, ובין היתר הליכי
4 מאסר, העדר הגנה על פי חוק הגנת השכר, הטלת הגבלות על פי סעיף 66א לחוק
5 ההוצאה לפועל אף מבלי שיתמלאו התנאים הנקובים בסעיף 66ב (א) לחוק ההוצאה
6 לפועל, אפשרות לעכב את יציאתו של החייב מן הארץ לתקופה העולה על שנה וכו',
7 וכן נקבעה קדימות לגבייתם על פני חוב כספי רגיל".

8
9 30. ונזכור, פסק הדין למזונות התיישן בשנת 2012 ומשעה שהחוק לעניין זה קובע התיישנות
10 מנדטורית, אין די בכך שהתובעת פתחה תיק הוצאה לפועל בשנת 1993 וחדלה מלעקוב אחר
11 הנעשה בו עד אשר נסגר התיק, גם התיישנה התובענה.

12
13 31. לא בכדי הביאה באת כוח הנתבעים בסעיף 36 לסיכומיה בזו הלשון:
14 "36. כב' השופטת שטופמן בע"א (ת"א) 1191/05 (אגוזי נועם נ' בנק דיסקונט
15 סניף ראשי ת"א [פורסם בנבו] מיום 13.3.2007) נתנה דעתה לשאלת תום ליבו של
16 זוכה בניהול הליכי הוצל"פ ולשיהוי בנקיטת הליכים לגביית חוב.
17 לדבריה:

18 "עקרון יסוד בשיטתנו המשפטית, מחייב כי צד המחזיק בזכות כלפי רעהו, יפעל
19 למימוש זכותו זו בתום לב, בגדרי עקרון תום הלב, ההולך וכושב מקום כעקרון-על
20 בשיטתנו המשפטית.

21 חובת תום הלב, איננה מצטמצמת, אך ורק, לשאלת נסיבות פתיחתו של הליך
22 ההוצל"פ או לפרעונו של החוב. חובת תום הלב, חולשת גם על אופן ניהולם של
23 ההליכים בפני כראש ההוצל"פ. עקרון תום הלב בניהול הליכי הוצאה לפועל,
24 מחייב את הזוכה בתיק ההוצאה לפועל, לפעול, באופן סביר, לקבלת סעד המימוש
25 בהליכי ההוצאה לפועל, ואין הוא יכול "לישון על זכותו" זו, עד קץ כל הימים.

26 אכן, חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958, מורה כי על הליכי הוצאה לפועל לא תחול
27 התיישנות. ברם, אין בכך כדי לפטור את הזוכה מחובתו לחתור לסימו של הסכסוך
28 בין הצדדים, ולפירעון החוב בתיק ההוצל"פ.

29 תיק ההוצאה לפועל אינו יכול לשמש "תוכנית חסכון" לזוכה, אשר תמתין לזוכה,
30 פרק זמן ממושך, ללא נקיטת הליכים, תוך צבירת הפרשי הצמדה וריבית".

31
32 והדברים נוגעים גם לעקרון סופיות הדיון שהוא אבן יסוד גם לשיקולי טענות בדבר שיהוי או
33 התיישנות.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 בתנ"ש (נצ) 16-07-31035 כתב מכובדי וידידי, כבוד סגן הנשיא (כתוארו דאז) השופט אסף
2 זגורי, בין השאר כך:
3 "23. הערה מקדימה: "פגם לכאורה במסלול מזונות של רשות הגבייה
4 והאכיפה":
5
6 23.1. עוד לפני דיון ענייני, יש לתמוה, הכיצד לא נדרשה התובעת בעת
7 פתיחת התיק בלשכת ההוצאה לפועל בקריות להציג היתר
8 שיפוטי/החלטה שיפוטית המאפשרים לה לגבות דמי מזונות
9 בחלוף מעל שנתיים מאז פסק הדין לפי סעיף 11(ב) לחוק המזונות.
10 אין ספק, כי אילו הייתה נדרשת התובעת להציג החלטה שיפוטית
11 כאמור היה יכול להתייטר כל ההליך הנוכחי ובמקרה שכזה אין לי
12 ספק, כי הכספים ששילם הנתבע עד כה היו נחסכים, לפחות
13 בחלקם.
14
15 23.2. באתר רשות האכיפה והגבייה מוסבר מהם המסמכים שעל זוכה
16 להצטייד בהם כדי לפתוח תיק מזונות. אין כל אזכור למקרה שבו
17 פסק הדין מוגש לביצוע בחלוף יותר משנתיים לאחר שניתן, שאז
18 יש כידוע צורך בהצטיידות בהיתר שיפוטי מתאים לפי סעיף 11(ב)
19 לחוק המזונות לעיל.
20
21 23.3. לכאורה מהחלטות רשמי ההוצאה לפועל (בתיקים אחרים) עולה,
22 כי קיימים נהלי הוצל"פ שאינם מאפשרים לפתוח תיק מזונות
23 ביחס לחיובים שעברו שנתיים ממועד בו הייתה אמורה הזוכה
24 לגבותם (ראה למשל החלטה לדחיית בקשה להחייאת תיק מזונות
25 בו כלולים חיובים עובר לשנתיים מהטעם שיש בה כדי לעקוף נוהל
26 זה הנובע מפסיקה מתחדשת ביחס לסעיף 11(ב) – תיק - 17-00237
27 11-6 מיום 3/2/17 ניתן על ידי כב' הרשמת גילה גדות ופורסם
28 באתר רשות האכיפה והגבייה). אולם "לכאורה" בלבד נאמר
29 משום שהלכה למעשה, מקרה זה מלמד כי בפועל ניתן על נקלה
30 לפתוח תיק מזונות גם שנתיים (ועשור) לאחר מתן פסק הדין.
31 בשולי דיון זה יש לתמוה עוד יותר, כיצד לאורך כל הדרך מרגע
32 קבלת האזהרה מלשכת ההוצאה לפועל, טוען הנתבע וחוזר וטוען
33 כי יש לעכב ההליכים ולהימנע מגבייה בטרם קבלת רשות בית
34 המשפט לעשות כן לפי סעיף 11(ב) לחוק וכל פניותיו, טענותיו

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

1 ובקשותיו בהקשר זה כלל אינן זוכות להתייחסות לשכת ההוצאה
2 לפועל (ראה החלטה מיום 7/9/15, תצהיר חייב מיום 9/9/15,
3 ומיום 6/1/15 והחלטות רבות נוספות בתיק ההוצאה לפועל).
4 הדברים מלמדים על הצורך בהדגשת חשיבות דרישת רשות בית
5 המשפט לפי סעיף 11(ב) לחוק המזונות על ידי לשכת ההוצאה
6 לפועל והתחשבות כב' הרשמים בטענות של חייבי המזונות
7 בהקשר זה.

...

8
9 .24 איתור תכלית חוק המזונות בכלל ואיתור תכלית סעיף 11(ב) בפרט:

10
11 .24.1 סעיף 11(ב) לחוק המזונות קובע כך: "מזונות שלא התחילו
12 לפעול לגבייתם תוך שנתיים לאחר התקופה שבעדה הם נפסקו,
13 אין לגבותם אלא ברשות בית המשפט".

14
15 .24.2 אמר המחוקק, כי אין לגבות המזונות אלא ברשות בית המשפט אך
16 סתם באשר לשאלה האם ואימתי תינתן או לא תינתן אותה רשות
17 לביצוע הגבייה. היעדר הסבר או פירוט מצריך פעילות פרשנית
18 והפעלת שיקול דעת שיפוטי תוך בחינת תכליות החקיקה
19 והשתלבות חוק המזונות בדיני ההתיישנות, השיהוי, תם הלב
20 ובדיני ההוצאה לפועל.

21
22 .24.3 סבורני, כי ההליך הפרשני הראשון שעלי לנקוט בו הוא פניה
23 לבחינת תכלית החקיקה (חוק המזונות בכלל וסעיף 11(ב) שבו
24 בפרט). קביעת התכלית הכללית של סעיף 11(ב) לחוק תאפשר
25 לבית המשפט גם להגיע לפתרון הרצוי של המקרה הפרטני
26 שבפניו.

27
28 .24.4 תכלית החקיקה היא מבנה משפטי שמסייע לשופט לפרש את דבר
29 החקיקה. היא מורכבת מתכלית סובייקטיבית ואובייקטיבית (א.
30 ברק בספרו: פרשנות במשפט – פרשנות החקיקה, הוצאת נבו,
31 (תשנ"ג – 1993), בעמ' 201 - 202 להלן: "ברק"). התכלית
32 הסובייקטיבית הן הכוונות והמטרות שהמחוקק ראה לנגד עיניו
33 וביקש להגשים באמצעות דבר החקיקה הפרטני ואילו התכלית
34 האובייקטיבית הינם הערכים והעקרונות הכלליים שהחקיקה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

1 ביקשה להגשים (שם). אם התכלית הסובייקטיבית
2 והאובייקטיבית – אחת הן, לא מתעורר כל קושי פרשני וגיבוש
3 התכלית נעדרת שיקול דעת שיפוטי והיא למעשה פעולה מיכאנית
4 (שם בעמ' 204). הקושי הוא כאשר ישנה אי הלימה או סתירה בין
5 התכליות, שאז על השופט "לגבש" את תכלית החקיקה. במקרה
6 שכזה בדרך כלל יד התכלית הסובייקטיבית היא על העליונה. אך
7 לעיתים ישנה התנגשות בין התכליות המצריכה איזון שיפוטי
8 ופרשני של השופט עד כדי גיבוש תכלית סופית "כפשרה" בין
9 התכליות השונות.

10
11 24.5. כאמור, התכלית החקיקתית נלמדת בין השאר גם "מסביבתו
12 החוקית", משורשיו ומההיסטוריה החקיקתית. אמנם
13 ההיסטוריה החקיקתית לא אמורה לשלוט בפרשנות העכשווית
14 של כל חוק וחוק, ברם היא נותנת את הרקע והעומק לדבר החקיקה
15 (ראו ברק בעמ' 351).

...

16
17
18 מכאן שכאשר בוחנים את [סעיף 11\(ב\)](#) לחוק המזונות מגלים, כי
19 התכלית הסובייקטיבית היא להגביל חיוב וגביית מזונות ל-"זמן
20 אמת" – זמן סמוך למימון הצרכים השוטפים. לשם כך קובע
21 המחוקק סייגים הנוגעים הן לאפשרות הגשת תביעות בגין מזונות
22 העבר ([סעיף 11\(א\)](#) לחוק המזונות) והן לביצוע פסקי דין הנוגעים
23 למזונות, שנתיים לאחר הינתנם ([סעיף 11\(ב\)](#) לחוק המזונות).
24 מהסייגים ומלשון החוק ניתן ללמוד על נקלה, כי תכלית סעיף זה
25 הייתה למנוע גבייה או תביעה "אוטומטית" של מזונות העבר
26 ולהגביל את כוח האכיפה המיוחד של פסק מזונות לשנתיים
27 הראשונות לאחר מתן פסק הדין. התכלית לא הייתה למנוע
28 לחלוטין אפשרות תביעה או גבייה כאמור אלא להציב מחסום דיוני
29 בדמות פניה מקדימה לבית המשפט. לא מדובר במחסום דיוני
30 בלתי עביר, אלא במחסום שמצריך הפעלת שיקול דעת שיפוטי.
31 בית המשפט רשאי להתיר גביית מזונות שלא התחילו לגבייתם
32 תוך שנה לאחר מתן פסק הדין הן לפי סעיף 130 להצעת חוק היחיד
33 והמשפחה ולפי [סעיף 11\(ב\)](#) לחוק המזונות (שם הוארכה התקופה
34 לשנתיים). אך שיקול הדעת צריך להיגזר ולהיות מושפע משאלות

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

1 הנוגעות לסיפוק הצרכים היומיומיים של הקטין, לשאלות
2 הנוגעות לאינטרס ההסתמכות של החייב על אי נקיטת הליכי
3 ביצוע פסק הדין ועל המענה לשאלה מדוע לא הייתה גבייה בפועל.

4
5 24.7. בדברי ההסבר לחוק המזונות אין כל התייחסות לסעיף 11(ב)
6 ונכתב בהם, כי ההתייחסות לסעיף זו (ואחרים) מצויה בדברי
7 ההסבר להצעת חוק היחיד והמשפחה, התשט"ו – 1955 (ראה
8 הצ"ח 267, כ"ה בסיוון תשט"ז, 4/6/1956 בעמ' 126). פניתי
9 להצעת חוק היחיד והמשפחה ואכן מצאתי את הוראת סעיף 11(ב)
10 לחוק המזונות מופיעה בתור סעיף 130 לאותה הצעה תחת
11 הכותרת: "סייגים למזונות בעד העבר" וכך נרשם שם:

12
13 "מזונות מיועדים לכיסוי הצרכים השוטפים
14 מדי יום ביומו...על כן בא סעיף זה להגביל את
15 המזונות בשתי הגבלות: אחת לגבי תביעה
16 המתייחסת לזמן שעבר ואחת לגבי הגביה של
17 מזונות שנפקדו. הוראות שתוצאותיהן דומות
18 להוראה זו נקבעו בחוקים של גרמניה, סעיף
19 1613, איטליה סעיף 445, ניו יורק חוק על בתי
20 דין משנת 1933, סעיף 137 וגם בתי דין אנגליים
21 הגיעו למסקנות דומות..." (עמ' 167 להצעת
22 חוק היחיד והמשפחה, טבת תשט"ז-1955
23 בעמ' 167).

24
25 33. אמור מעתה כי משהלכה הקטינה לבית עולמה לפני עשרות בשנים, קטן הסיכוי למתן ההיתר
26 לגבות.

27
28 34. ומוסיף כבוד השופט זגורי, מעמיק ומסביר, כדלהלן:

29
30 "25.5. המלומד זלמן יהודאי רואה בסעיף 11(ב) לחוק המזונות כמקרה פרטי של
31 הסדר התיישנות. עם זאת הוא ממעט בפירוט בהקשר זה ונוקט דווקא
32 בדיבור שיהוי באומרו:

33 "ולא זו בלבד אלא הוראת חוק נוספת מחייבת את הזכאי
34 למזונות, לפי פסק דין, לפעול ללא שיהוי לגבייתם, שאם

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 לא כן הוא עלול לאבד את זכותו לגבותם... גם כאן, על מנת
 2 לקבל את רשותו של בית המשפט, יהא על הזכאי למזונות,
 3 כך יש להניח, להראות קיומו של טעם סביר להשהיית
 4 גבייתם" (עמ' 413 לספרו)
- 5
- 6 25.6. כאשר מנתחים הסדרי התיישנות אל מול הסדרי שיהוי, נראה כי
 7 נכון לראות בהסדר שיצר המחוקק בסעיף 11(ב) לחוק המזונות
 8 יצור כלאיים – "שיהוי שעשוי להפוך להתיישנות"...
- 9
- 10 35. אם בוחנים אנו את השאלה הכיצד ישקול בית המשפט אם ליתן את הרשות לאחר שנתיים
 11 ימים, ניתן לנקוב בין השאר בקריטריונים הבאים:
 12 א. לא חלפה תקופת ההתיישנות.
 13 ב. אין חל שיהוי שיש בו מניעות.
 14 ג. האם התרשלה התובעת או זנחה תביעתה.
 15 ד. מהו משך הזמן אשר חלף מעת מתן פסק הדין.
 16 ה. האם בפנינו קטין הזקוק למזונות.
 17 ו. ההסתמכות על עיקרון סופיות הדין.
- 18
- 19 36. בתמ"ש (ת"א) 45953-08-16 כתבתי כך:
 20
- 21 "31. אומר בפתח דברי כי בבוא התובעת לממש זכויותיה הדיוניות, עליה לעשות
 22 זאת בתום לב ובדרך מקובלת (וראה: רע"א 5682/07 רוני ר. הנדסה ופיתוח
 23 בע"מ נ' דנים השקעות בע"מ {פמ"מ – 10/3/2008}).
- 24 32. במילים אחרות, העלאת טענות "מן היקב ומן הגורן" באופן המכביד על
 25 ההליך וההכרעה ללא בדיקה ממשית של טיב הטענה אינו ראוי והוא
 26 משתקף בפסיקת הוצאות.
- 27 ...
- 28 35. וזו לשונו של סעיף 8 לחוק ההתיישנות:
 29 "נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה מסיבות שלא
 30 היו תלויות בו ושאר בזהירות סבירה לא יכול היה למנוע אותן, תתחיל
 31 תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעו לתובע עובדות אלה".
- 32 ...
- 33 55. ככלל ניתן להתיר ליורשי בני זוג לטעון ולהוכיח גם את הנטען בכאן גם
 34 כאשר חלף זמן רב מיום פטירת המנוחה (וראה למשל: ה"פ (י-ס) 76/91 ,

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 שריג נ' מדינת ישראל, תשנ"ב (2) 289 {פמ"מ – 30/12/1991}, לעניין חזקת
 2 שיתוף). אלא שלשם כך, צריך אדם להפוך יורש או לפחות להיות יורש
 3 פוטנציאלי שאין מחלוקת על זכויותיו העתידיות בעיזבון.
 4 56. כאשר הלך אחד מבני הזוג לעולמו מבלי שעמד במועד כלשהו בחייו על
 5 זכויותיו ובלי שנתן ביטוי לרצונו לממשן, וזאת על אף הזדמנות סבירה
 6 שהיתה לו לעשות כן, כי אז יש לראות את אותו בן זוג כמוותר על זכותו.
 7 פועל יוצא מכך, לא יוכלו גם יורשיו לטעון במקומו (וראה: ע"א 5774/91
 8 יהלום נ' מנהל מס שבח מקרקעין בחיפה, מח(3) 372 {פמ"מ –
 9 2/6/1994} היא הלכת יהלום).
 10 57. וכך נאמר בהלכת יהלום, בעמ' 377 מפי כב' השופט לוין:
 11 "אקדים ואומר כבר עתה, כי לגישתי, כאשר הלך אחד מבני הזוג
 12 לעולמו, בלי שעמד במועד כלשהו בחייו על זכויותיו על פי חזקת
 13 השיתוף בנכסים, ובלי שנתן ביטוי לרצונו לממשן, וזאת על אף
 14 הזדמנות סבירה שהיתה לו לעשות כן, כי אז יש לראותו כמוותר
 15 על זכותו לבקש להחיל עליו את חזקת השיתוף ולהכיר פורמאלית
 16 בזכויותיו על פיה, על כל המשתמע מכך".
 17 ראה: ע"א 4696/90 פישלר נ' שיין (פמ"מ – 26/7/1994).
 18 ועוד מהלכת יהלום:
 19 "...הזכויות המשותפות בנכסים וכן גם הזכות לטעון לקיומן הן,
 20 בראש ובראשונה, זכויותיו של בן הזוג עצמו. בידי איפוא נתונה
 21 גם הזכות לבחור שלא לממשן ולא לטעון בעניין זה. אין מקום
 22 איפוא, שעה שכן הזוג בחר שלא לנצל את ההזדמנות שעמדה לפניו
 23 ולא טען לשיתוף, לאפשר ליורשיו לטעון לשיתוף בשמו, שהרי
 24 בכך, אנו מעבירים את זכות הבחירה האמורה לידיהם ומתעלמים
 25 מכך שכן הזוג עצמו בחר שלא לעמוד על זכויותיו הנטענות".
 26 58. אמר ביהמ"ש העליון אגב ע"א 592/79 שצקי נ' סייד, לה(4) 402 (פמ"מ –
 27 27/9/1981) כי:
 28 "כאשר התביעה היא בין שני בני-זוג, שאחד מהם הלך לבית-
 29 עולמו, מקלים בעניין הסיוע, אך יחד עם זאת נדרשת זהירות מעבר
 30 לרגיל בתביעה בין אנשים חיים. הנסיבות במקרה דנן, בהן תובעים
 31 יורשיה של האם את עיזבונו של האב, מחייבות זהירות גדולה עוד
 32 יותר מאשר במקרה של תביעה של בן-זוג נגד עיזבונו של הזוג
 33 האחר".
 34 59. אם נשוב להלכת יהלום ימצא בה אמירה נוספת ולפיה:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 "הפעלת החזקה, כשלעצמה, אינה יוצרת או מקנה לבן הזוג התובע
2 את זכויותיו. בית המשפט, בהפעילו את החזקה, אינו אלא נותן
3 גושפנקה לחלוקת הזכויות כפי שהיא עולה מתוך ההסכמה שבין
4 בני הזוג, המשתמעת מנסיבות חייהם המשותפים, כפי שהוכחו
5 לפניו".
- 6 ...
- 7 61. אגב ע"מ (י-ם) 814/05 פלוניס נ' פלונית (פמ"מ – 21/5/2006) נקבע, כי על
8 מנת שאדם לא יחשב כמוותר על זכות התביעה הרכושית, צריך הוא לא רק
9 לפעול כשיש לו הזדמנות סבירה, אלא שצריך הוא לפעול אקטיבית באותה
10 הזדמנות ואין הוא יכול להסתפק בטענה, כי לא ידע את זכאותו לתבוע או
11 נמנע מלתבוע.
- 12 ...
- 13 טענת השיהוי (בנסיבות העניין כאן)
- 14 63. סוגיה זו עניינה בשאלה, האם יש לראות את התובענה כמי שהוגשה
15 בשיהוי?
16 64. כידוע לכל, שיהוי אינו אלא שיהוי בנסיבות העניין. במקרים מסוימים
17 שיהוי בן חודשים ייתפס כבלתי סביר, באחרים שיהוי גדול יותר ייתפס
18 כסביר (וראה: בג"צ 3421/05 אנדראוס נ' שר האוצר {פמ"מ –
19 18/6/2009}).
- 20 65. הבה נתהה איפה על מושגי השיהוי וההתיישנות ומה שביניהם, שכן כבר
21 אמרנו בעבר כי שיהוי אינו אלא ביטוי של התיישנות מהותית דה פקטו,
22 בעוד "התיישנות" אינה אלא תחום גדור טכני, מעבר לו אין לתבוע.
23 66. שני המושגים הם למעשה חלק מפניו של עקרון סופיות הדיון.
24 67. אביא מעט מדברי, אגב תמ"ש (ת"א) 10246-12-09 ד.ל.ג' נ.ב. (פמ"מ –
25 6/2/2013), וכך כתבתי שם בנסותי להסביר את הממשק שבין התיישנות
26 לשיהוי:
- 27 "ככלל, יעדיף בית המשפט, שסכסוכים בין בעלי הדין
28 יוכרעו לגופו של עניין ולא יסתיימו בפתרון דיוני
29 פורמליסטי (ע"א 693/83 שמש נ' רשם המקרקעין
30 ואח', פ"ד מ(2) 668, 671-672 [1986]); ע"א 2452/01
31 אורן, עו"ד נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נח(1) 577,
32 582 [2002].
33 התיישנות

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

1 בהביאי מעט מדברי חברי כב' השופט יחזקאל אליהו
2 אגב תמ"ש (ת"א) 2080-02-12 על האסמכתאות
3 המובאות שם אומר:

4 סילוק התביעה על הסף מחמת התיישנות מצריך
5 זהירות מרובה תוך מתן משקל לזכות החוקתית של
6 הגישה לערכאות (ע"א 2728/06 פלונית נ' מרכז רפואי
7 סורוקה (פורסם במאגרים משפטיים) [פורסם בנבו]
8 ניתן ביום 24.3.2008). מנגד, על בית המשפט לשקול את
9 התכלית ואת הטעמים שבבסיס מוסד ההתיישנות
10 (ע"א 9413/03 אילן אלנקווה נ' הוועדה המקומית
11 לתכנון ולבניה ירושלים (פורסם במאגרים משפטיים)
12 [פורסם בנבו] ניתן ביום 22.6.2008).

13 כב' השופט עמית ניתח ותמצת בע"א 2919/07 מדינת
14 ישראל – הוועדה לאנרגיה אטומית נ' עדנה גיא-ליפל
15 (לא פורסם) [פורסם בנבו] ניתן ביום 19.9.10 להלן:
16 "עניין גיא ליפל" את הטעמים העומדים בבסיס
17 ההתיישנות הדיונית. וכך באו לידי ביטוי הדברים בס'
18 30 לפסה"ד:

19 א. טעם ראייתי הקשור בקושי ובהכבדה על
20 הנתבע לשמור את ראיותיו לאורך זמן. מטבע
21 הדברים, במהלך השנים מסמכים וראיות
22 אובדים, עדים הולכים לעולמם או מאבדים
23 את זכרונם, מה שעלול לפגוע בהגנתו של
24 הנתבע ולהקשות על בירור האמת
25 העובדתית.

26 ב. אינטרס הנתבע לוודאות בדבר זכויותיו
27 וחובותיו בכל זמן נתון, כך שיתאפשר לול
28 כלכל את ענייניו מבלי להידרש להקצות
29 ממשאביו רזרבה כספית שמא ייתבע בגין
30 שנים עברו.

31 ג. ההנחה היא כי תובע אשר יישן על
32 זכויותיו תקופה ארוכה, זנח או ויתר או
33 מחל על תביעתו, ועם חלוף הזמן הולכת
34 ומתבססת הציפיה של הנתבע כי לא ייתבע.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

1 ד. מנקודת מבט המערכת המשפטית, ראוי
2 להקדיש את משאבי השיפוט לעניינים
3 שבהווה ולא לשחת זמנה על עניינים שאבד
4 עליהם הכלח. קציבת תקופת ההתיישנות
5 תמרצת תובעים לא לישון על זכויותיהם
6 ולהגיש תביעתם ללא עיכוב.
7 ה. להסדרי ההתיישנות יש השפעה החורגת
8 מהצדדים הישירים להתדיינות, במיוחד על
9 המדינה, יצרנים, ספקי שירותים ומבטחים.
10 כך, לדוגמה, הארכת תקופת ההתיישנות
11 עשויה להשפיע על גובה הפרמיה בחוזה
12 ביטוח ועל מחירי מצרכים ושירותים ומכאן
13 שלהסדרי ההתיישנות השלכה על רווחתם
14 של פרטים רבים בחברה".

15
16 בסעיף 29 לפסה"ד גיא ליפל הנ"ל קבע כב' השופט עמית:

17 "בפסיקה ניתן להבחין בנטייה לפרש בצמצום את תחולה של
18 טענת ההתיישנות, לפחות ברטוריקה של הדברים, כיוון
19 שההתיישנות פוגעת בזכות החוקתית של הגישה לערכאות
20 ומונעת מהניזוק לממש את זכותו המהותית (ראו: ע"א
21 2242/03 אברהם נ' רשאד (פורסם בנבו) [18.7.2005]; ע"א
22 2387/06 פלונית נ' טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ (פורסם
23 בנבו), [31.8.2008] (להלן: "עניין טבע תעשיות"); עניין
24 פלונית, בפסקה ו' והאסמכתאות שם, עניין אלנקווה). עם
25 זאת, יש הגורסים כי את חוק ההתיישנות, כמו כל חוק אחר,
26 אין לפרס לא באופן מצמצם ולא באופן מרחיב, אלא על פי
27 תכליתו (הנשיא ברק בע"א 8301/98 אנואר נ' ש.א.פ. בע"מ
28 פ"ד נו(3) 345 (2002)). גישת הביניים גורסת כי יש לפרש את
29 הסדרי ההתיישנות באופן מצמצם נוכח חשיבות זכות הגישה
30 לערכאות, אך זאת בנסיבות המתאימות: מקום בו היה הצדק
31 סביר להשתוות בהגשת התביעה, לא נפגעה זכותו של הנתבע
32 להתגונן ואין בכך פגיעה באינטרס הציבורי לסיים מחלוקות
33 (ראו דברי השופטת (כתוארה אז) בייניש ברע"א 9041/03
34 עבדו בטחיש נ' מדינת ישראל – משרד הבטחון [פורסם בנבו],

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 הצעת החוק נקטה גישה מאוזנת בין התובעים
2 לנתבעים, כפי שעולה מהמבוא להצעת החוק (רע"א 187/05
3 נסייר נ' עיריית נצרת (פורסם בנבו, 20.6.10) (להלן:
4 "נסייר").
- 5
- 6 68. לדברי לעיל מצטרף גם שיקול של מדיניות משפטית ראויה, כזו המשתקפת
7 ונובעת גם מהלכת גיא-ליפל שהבאתי לעיל.
- 8 69. מדיניות שכזו אינה חפצה לעודד התעוררותם מחדש של סכסוכים, שנים
9 רבות אחרי שקמה עילת התביעה, מבלי שכל אחד ואחד מיחידיו ידע לאחר
10 שנים מה עוד יתבע ממנו ומי ידע אימתי וראה גם תמ"ש (ת"א) 14157-
11 02-15.
- 12 70. למסקנה המובילה לדחיית התובענה מביאה שאלת השיהוי. לטעמי, חוסר
13 הגינות בסיסי טמון בכך שאדם נייעור לתבוע שנים רבות לאחר הארוע
14 המכונן. ודוק, אין דומה תביעת יורש לתביעה בין בני זוג נשואים. נטל
15 ראיתי מוגבר הקיים כאן, מחזיר גם הוא את התובעת לחובתה שלא
16 להשתהות בהגשת תביעתה שמא תראה כמי שמחלה על תביעתה או –
17 תיצור מצג ולפיו ויתרה גם היא על הזכות.
- 18 71. אנו רגילים לומר כי טענת השיהוי, כחי הנושא עצמו, תשמש לדחיית
19 תובענה רק במקרים חריגים ומטעמים של צדק והגינות, כמו גם שיקולים
20 שבאינטרס הציבור ודאגה להליך שיפוטי תקין.
- 21 72. כאמור, נפסק כי השימוש בדוקטרינה של שיהוי לצורך דחיית תובענה
22 ייעשה רק במקרים חריגים מטעמים של צדק והגינות כלפי הנתבע,
23 שיקולים שבאינטרס הציבור ודאג לקיום הליך שיפוטי תקין (ראה: ע"א
24 6805/99 תלמוד תורה הכללי והישיבה הגדולה עץ חיים בירושלים נ'
25 הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, ירושלים, פ"ד נ"ז(5) 433 פמ"מ –
26 2/7/2003). עפ"י הפסיקה, חלוף הזמן כשלעצמו, אין בו די כדי להביא
27 לקבלת טענת השיהוי ויש צורך ב"דבר מה נוסף" (ע"א 410/87 עזבון
28 המנוחה רבקה ליברמן נ' לאה יונגר, פ"ד מ"ה(3) 749, 756 פמ"מ –
29 18/3/1991). על הנתבע להוכיח שהיה בשיהוי משום מצג כי התובע ויתר
30 על זכויותיו ובשל כך הוא שינה את מצבו לרעה במשך הזמן. יש הגורסים
31 כי נדרש תנאי שלישי שלפיו השיהוי נגרם בחוסר תום לב (רע"א 5793/05
32 אגודת בית הכנסת הגדול "שונה הלכות" נ' עיריית נתניה (לא פורסם)
33 פמ"מ). להבדיל מהסדר ההתיישנות, הרי שבנושא השיהוי מסור לבית
34 המשפט שיקול דעת רחב לגבי נפקות השיהוי בנסיבות המקרה הספציפי

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 שלפניו. במסגרת זו ישקול בית המשפט, על דרך האיזון, את האינטרסים
2 ההדדיים של בעלי הדין ואת מאזן הנזקים ביניהם, תוך התחשבות במהות
3 התביעה ובסעד המבוקש במסגרתה. נטל ההוכחה להתקיימותם של
4 התנאים מוטל על הטוען לכך, היינו, על הטוען לשיהוי (ע"א 2950/07 יונס
5 מוחמד סולימאן נ' מדינת ישראל – מינהל מקרקעי ישראל }פמ"מ –
6 {26/10/2009).
- 7 73. הסברתי קודם לכן כי לדעתי מדיניות שיפוטית רצויה לא תעודד הגשת
8 תובענה שנים לאחר אירוע המאפשר תובענה והדברים נלמדים דרך
9 אנלוגיה אפילו מן המועדים שנקבו להתיישנות בדין הישראלי.
- 10 74. אם תרצה תאמר בלשונו של כב' השופט עמית בהלכת גיא-ליפל כי מדיניות
11 שיפוטית רצויה לא תעודד הכבדה על הנתבע וקיום קושי ראיתי בחלוף
12 שנים רבות, אם תרצה תאמר במילותיי כי הסכסוך המשפחתי צריך
13 לסופיות אפילו יותר מסכסוך אזרחי "רגיל", ואין לתור אחר עילות תביעה
14 שלא נוצלו שנים רבות לאחור.
- 15 75. אמר כב' השופט עמית אגב הלכת גיא-ליפל כי ככל שנמנע תובע מלעמוד
16 על זכויותיו, מקים הוא כנגדו חזקה ולפיה מחל על אותן זכויות או ויתר
17 עליהן וכי לנתבע אינטרס לגיטימי שלא לעמוד ב"כוננות" שנים על שנים
18 שמא ברבות השנים יתבע פתאום בגין עילה "עתיקה".
19 בהשתהות ארוכה יש מצג כלפי הנתבע ולפיו לא יתבע הוא.
- 20 76. ברור לכל כי שינוי מצב לרעה לא יצור צדק או הגינות כלפי הנתבע ודי בו
21 כשלעצמו על מנת לדחות את התובענה, עת נופל שיהוי בלתי סביר
22 בהגשתה.
- 23 77. בבע"מ 5939/04 פלוני נ' פלונית נט(1) 665 (פמ"מ – 8/9/2004) נאמר ע"י
24 כב' השופט אליקים רובינשטיין:
25 "בעיני, בצד כל אלה יש ביסוד הדברים ציפיה להגינות
26 ביחסים בין בני אדם בכלל – נגזרת של תום לב החולש על
27 המשפט הפרטי (ראו והשווה סעיפים 39 ו-61 לחוק החוזים
28 (חלק כללי), התשל"ג-1973), בבחינת "אדם לאדם – אדם"
29 (הנשיא ברק, רע"ת 6339/97 רוקר נ' סלומון, פ"ד
30 נה(1)199). זו גם תמציתו הערכית של הכלל "ועשית הישר
31 והטוב" (דברים ו', י"ח).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 משמעות דברי היא כי גם לעניין השיהוי חלה על התובעת חובת זהירות
2 והגינות שלא להופיע פתע פתאום לאחר שנים ולומר לנתבע יש לי תביעה
3 לעניין עליו בחרה האפוטרופא שלא לתבוע ו-8 שנים לאחור.
4 הבה נפנה לפסק-הדין אשר ניתן בבש"א (ת"א) 12603/06 ד.ש נ' מ.פ.
5 (פמ"מ – 6/8/2008).
6 אמרה כב' סגה"נ סיון ז"ל (כתוארה דאז), בין השאר שם:
7
8 "גם טענות השיהוי, מניעות וויתור מטעמים של
9 המבקשים מהותיות בעיני לצורך ההכרעה בדבר
10 סילוקה של תביעת התובעת על הסף ומהטעמים שכבר
11 פורטו: תביעתה של התובעת למתן פסק דין הצהרתי
12 במאובחן מתביעה כספית כנגד הזוכים – הינה תביעה
13 מן היושר, והיא כפופה גם לדיני השיהוי.
14 תביעה שביושר מתיישנת עכשיו כבדרך שתביעה
15 שבדין מתיישנת, אך תביעה שביושר יכול שתידחה גם
16 מחמת שיהוי, אף אם תקופת השיהוי הייתה קצרה
17 מתקופת ההתיישנות: תקופת ההתיישנות שנקבעה
18 בחוק היא עכשיו "הגבול העליון" של תקופת השיהוי".
19 (י. זוסמן בספרו, סדרי הדין האזרחי, (מהדורה
20 שביעית, 1995, בעמ' 568)".
21
22 80. אמור מעתה שוב ומשעה שסבור אני כי תובענה להיקף עזבון אינה בהכרח
23 תובענה במקרקעין, גם מתיישנת ככל תובענה כספית או חוזית רגילה, אין
24 מניעה גם לדחותה, גם בשל השיהוי אשר נפל בהגשתה.
25
26 נשאלת אפוא השאלה, האם צודק והגון לדחות התובענה
27 81. מרבית דיוני לעיל הן לעניין ההתיישנות והן לעניין השיהוי עסק באינטרס
28 הציבור ובאי ההגינות שבתובענה.
29 82. סברתי לעניין אי ההגינות שבהתנהגות התובעת שעונה גם על תפיסתי
30 ולפיה, כאשר הופך אדם כשיר להתדיינות בהליכי בית המשפט לענייני
31 משפחה ו/או בית דין דתי, נשוי כגרוש, ידוע בציבור כזר כמעט מוחלט, יש
32 לקרוא עליו ועל בן זוגו או יריבו להליכים המתנהלים בפני הטריבונלים
33 לעיל, חוזה יחודי לאותם יחסים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

83. ולעניין חובת ההגינות, נשיאת ביהמ"ש העליון כב' הנשיאה ד' בניש,

בבג"צ 518/07 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול (פמ"מ – 14/5/2009), בפס'

38-39:

"תחולתו של עקרון תום-הלב אינה מוגבלת לדיני החוזים והיא מתפרשת על כלל תחומי המשפט. בין היתר, חלק עקרון תום-הלב בתחום סדרי הדין האזרחיים. מהותה של חובת תום-הלב בתחום הדיוני הינה כי על בעלי-הדין להפעיל את הזכויות והחובות המעוגנים בכללי הפרוצדורה האזרחית בדרך מקובלת, ביושר ותוך הגינות בסיסית המתחייבת אף ביחסים שבין צדדים "יריבים" (ראו: אהרון ברק פרשנות במשפט – פרשנות החקיקה כרך ב 550 (1993) (להלן: ברק – פרשנות החקיקה; דודי שוורץ סדר דין אזרחי – חידושים, תהליכים ומגמות 73 ואילך (תשס"ז)). על בעלי-הדין לפעול בסבירות ובהגינות במסגרת ניהול הליכי המשפט וזאת בהתחשב במכלול נסיבות העניין (ראו: בש"א 6479/06 בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' שנפ (טרם פורסם, [פורסם בנבו], 15.1.2007), פס' 4 והאסמכתאות המובאות שם)..."

ככלל, התפיסה המנחה בהקשר זה הינה כי השמירה על האינטרס האישי של בעל-דין צריכה להיעשות תוך התחשבות בציפיות הדיוניות המוצדקות של הצדדים האחרים להליך, ותוך מילוי חובותיו של בעל-דין כלפי בית-המשפט. יוער כי בדומה לעקרון תום-הלב, אף האיסור על ניצול לרעה של הליכי משפט מבוסס בעיקרו על אמת-מידה אובייקטיבית, הנגזרת מרמת ההתנהגות המצופה והראויה בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה. כוונותיו הסובייקטיביות של בעל-דין והשאלה האם פעל בזדון עשויה להשליך על המסקנה האם נעשה שימוש לרעה בהליכי משפט; עם זאת, אמת-המידה המרכזית בהקשר זה הינה סבירות והגינות, קרי – כיצד בעל דין סביר והגון היה נוהג בנסיבות המקרה".

ועוד לגופו של עניין

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

- 1 גם אם לא אקבל (ואני דווקא מקבל) את גישת כבוד השופט זגורי לעניין קיצור תקופת
2 ההתיישנות, עדיין סבור אני כי בכאן התיישנה התובענה.
3
- 4 .38 המתנה בת 26 שנה יוצרת לא רק נזק ראייתי (הוכחת קיום תשלומי מזומן, ויתור, הסתלקות
5 מן הנכס וכו') אלא היא בלתי הוגנת, פוגעת בעיקרון סיום ההליכים וסופיות ההליך, היא גם
6 בבחינת אי הגינות (כעיקרון בדוקטרינת השיהוי), בכך שהזוכה הופך את הליכי ההוצאה
7 לפועל למעין הליך חיסכון.
8
- 9 .39 מצופה היה מהתובעת לעמוד על זכויותיה בזמן סביר, וגם אם "המתנה" לפטירת המנוח או
10 אמו, עדיין אין בכך להסביר המתנה נוספת בת כשש שנים ויותר עד להגשת הבקשה.
11
- 12 .40 למעשה, מדיניות שיפוטית רצויה גם הגבלת הזמן (שנתיים) שנקבעה בחוק צריכה לרמוז
13 לזוכה כי עליו לערוך בדיקה מעת לעת, לפעול לעניין הגביה ולא להזניח העניין עשרות בשנים,
14 כך שירשימים אשר לא ירשו דבר יצטרכו להתמודד עם הסוגיה עשרות שנים לאחר מכן.
15
- 16 .41 ברור שלמרבה היגון, הזכאי למזונות, הבת זכרה לברכה אינה עמנו.
17
- 18 .42 התנהלות התובעת היתה במקרה הטוב אדישות לביצוע בדיקה ולעמידה על זכויותיה;
19 במקרה הרע "עצימת עיניים" מלבדוק איך ומתי הועבר הנכס והאם הבטוחה שהוצעה לה
20 היתה בכלל שווה את הנייר עליה נכתבה.
21
- 22 .43 בנסיבות העניין סבור אני כי אין ליתן הרשות המבוקשת.
23
- 24 **סוף דבר**
- 25 .44 התובענה נדחית.
26
- 27 .45 התובעת תישא בהוצאות הנתבעים בסך 15,000 ₪.
28
- 29 .46 אני מתיר פרסום פסק דיני זה, ללא פרט מזהה כלשהו אודות הצדדים.
30
- 31 .47 **המזכירות תסגור התיק.**
32
- 33 **ניתן היום, י' כסלו תשפ"ב, 14 נובמבר 2021, בהעדר הצדדים.**
34

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19-01-60775 ט. ואח' נ' מ. ואח'

לפני כבוד השופט ארז שני

ארז שני, שופט

1
2
3